

COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN ÖNEMİ VE ÇORUM İLİNDEKİ COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER

Mihriban ÇOLAK¹ Selda BAŞARAN ALAGÖZ²

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Uluslararası Lojistik ve Pazarlama Yönetimi, Konya, Türkiye, mihribantilci24@gmail.com (Corresponding Author/Sorumlu Yazar)

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Uluslararası Lojistik ve Pazarlama Yönetimi, Konya, Türkiye, seldalagoz@gmail.com

Makale Bilgileri

Makale Geçmişi

Geliş: 30.11.2022

Kabul: 29.12.2022

Yayın: 30.12.2022

Anahtar Kelimeler:

Coğrafi işaretler,
Menşe adı,
Coğrafi işaretin korunması,
Coğrafi işaret sistemi,
Toplum

ÖZ

Coğrafi işaretler, bir bölgeye ürünlerin tazeliğine ve kalitesine koruma sağlayabilmesi için verilen bir isimdir, yani kısaca, ürünün kaynağını gösteren işaretlerdir. Coğrafi işaret kavramı üreticiler ve tüketiciler için oldukça önemlidir. Ürün tescillendiği bölgeye değer kazandırmakta ve kökenini güven altına almaktadır. Coğrafi işaretli ürünler zaman geçtikçe daha fazla duyulur hale gelmesi sonucunda farkındalığı ve bilinirliği artış göstermektedir. Ülkemizin jeopolitik yapısı, yer şekillerinde farklı iklimlerin görülmesi, verimli arazilerin yöreden yöreye değişiklik göstermesi, kültürel mirası ve tarihin çeşitlilik gösterip güçlü olması nedeniyle üretim yapılırken sadece o bölgeye has mahsullerin kullanılması ve ürünlere kullanılan yöntemlerin çeşitlilik göstermesi açısından ülkemiz mükemmeldir. Coğrafi işaretler günümüzdeki halini 1995 yılında almış olmasına rağmen geçmişi çok daha önceki yıllara dayanan bir uygulama olup, belirli kriterler sonucunda değerlendirilmektedir. Coğrafi işaretli ürünler gelecek kuşaklara olabildiğince az değiştirilmeyle aktarılıp küresel piyasalarda var olmaları oldukça önemlidir. İle alınan çalışmanın amacı; öncelikle coğrafi işaretin ne olduğunu açıklamak ve tarihsel gelişiminden bahsederek günümüzde artarak çoğalmasını ve küresel pazarlarda coğrafi işaretli ürünlerle daha fazla tutunabileceğimizi aktarmaktır. Sonrasında ise, ürünlerin tescillenmesinin yoğun olduğu alanlara ev sahipliği yapmış Orta Karadeniz Bölgesinde yer alan Çorum ilindeki tescil alan ürünler incelenmektedir.

Importance of Geographically Marked Products and Geographically Signed Products in Çorum

Article Info

Article History

Received: 30.11.2022

Accepted: 29.12.2022

Published: 30.12.2022

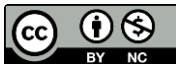
Keywords:

Geographical indications,
Origin name,
Geographical indications protection,
Geographical indication system,
Society

ABSTRACT

Geographical indications are a designation for a region to protect the freshness and quality of products, they are signs that indicate the origin of the product. The geographical indication is important for producers and consumers. The product adds value to the region where it is registered and secures its head as products with geographical indications become more audible over time, and their awareness and recognition increase. Due to the geopolitical structure of our country, the different climatic zones in the landforms, the fact that the fertile soils vary from region to region, and the cultural heritage and history are diverse and robust, our country is perfect when it comes to just the specific crops to be used in that region and the variety of methods used for the products. Although the Geographical Indications took their current form in 1995, it is an application dating back to earlier years and will be assessed against certain criteria. It is important that geographically labeled products are passed on to future generations as unchanged as possible and survive in global markets. The aim of the study is to explain first of all what a geographical indication is, to talk about its historical development and to convey that today it is becoming more and more common and that products with geographical indications allow us to stay more in global markets. Then, the registered products will be examined in the Çorum province in the central Black Sea region, where the areas where the registration of the products is intensive are located.

Atıf/Citation: Çolak, M. & Alagöz, S. B. (2022). Coğrafi İşaretlili Ürünlerin Önemi Ve Çorum İlindeki Coğrafi İşaretlili Ürünler, *Five Zero*, 2(2), 111-126.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Bir bölgede üretilen sanayi ürünleri, meyvesi, madeni, taşı diğer bölgelerde üretilen ürünlerden daha farklı olabilir ya da üne kavuşmuş; kumaş, halı, kilim gibi ürünler diğer bölgelerde değişiklik göstermektedir. Coğrafi işaretli ürünlerde o bölgenin isminin kullanılması, o ürünü kullanan kişiler tarafından benzerlerinden ayırt edilmesini kolaylaştırır. Ürünleri kullanan kişiler bölgenin ismine duydukları güvenle, benzer ürünleri almak yerine o yörenin ürünü tercih etmektedirler (Esen, 2016).

Dünyadaki nüfus artışı ve gelişmelere bağlı olarak özellikle son senelerde insanların zevk ve ihtiyaçların farklılık göstermesiyle geleneksel ve yöresel ürünlere yönelim fazlalaşması nedeniyle coğrafi işarete duyulan alaka fazlalaşmıştır. Coğrafi işaretlere duyulan güvenin fazlalaşması nedeniyle üretilen ürünlerin ana maddesi hakkında hedef kitleye güvence sağlanmaktadır. Ürünün biliniyor ve katma değerinin yüksek olması o bölgede ekonomik katkı sağlamıştır (Meral vd., 2012). Coğrafi işaret tescili ekonomik kalkınmanın sağlanması için vazgeçilmez bir parçadır. Ülkemizde birbirinden farklı birçok ürün mevcuttur. Bunun en önemli sebepleri ise bulunduğu coğrafya, iklim koşulları ve uzun yıllardır devam eden gelenek ve göreneklerimizdir. Ülkemizde üretimi sağlanan çeşitli ürünlerin yöresel bölge isimleriyle kullanılmasının nedeni üretim gerçekleştirilirken sadece o bölgelerde var olan özelliklerin olmasıdır (Asan, 2016).

Coğrafi işaretli ürünler turizmin gelişmesine oldukça katkı sağlamaktadır. Şehirlerin tarihi ve kültürel değerleri incelenerek turizm faaliyetleri sağlanmaktadır. Hangi alanda coğrafi işaretli ürünler varsa insanlar gidip görmek o bölgeyi keşfetmek isteyebilir bunun sonucunda ürünlerden almak isteyip ekonomiye ve turizme katkı sağlamaktadırlar. Mesela; Konya coğrafi işarete sahip olan önemli bir ilimizi temsil etmektedir. Konya Etliemek gastronomi turizminin gelişmesiyle yerli ve yabancı turistler Etli ekmeği yerinde tatmaktadırlar. Bunun sonucunda Konya’da yer alan tarihi ve kültürel mekânlarını da ziyaret etmektedirler. (Orhan, 2010: 71).

Devlet korumanın yapılabilmesi için tüzel veya gerçek şahıslara tekel hakları sağlaması sonucunda coğrafi işaretli ürünler tescillenmektedir. Türk Patent Endüstrisi kapsamında sağlanan sicil KHK yasalarına göre 555 sayılı kararnameye göre tescilin sağlanması gerekmektedir. Ülkemizde coğrafi işaretli ürünlerin türleri iki kısımda mahreç ve menşe işaret olarak sınıflandırılmaktadır. Bunlar haricinde çok uzun süredir devam eden isimler için ise geleneksel ürün adı ibaresi kullanılmaktadır (Erol, 2014). Bu genel bilgiler ışığında çalışmada; ürünün coğrafi işaretli ürün olabilmesi için başvuru nasıl yapılmaktadır ve Orta Karadeniz Bölgesinde olan Çorum ilinde coğrafi işaret tescili almış ürünler değerlendirilmektedir.

Coğrafi İşaret Kavramı

Türk Patent Enstitüsü (TPK)’nin “kalitesi veya ününü belirli bir coğrafi yöreye borçlu olan ürünleri adlandırmak için kullanılan işaretler” (TPK, 2017) olarak ele aldığı coğrafi işaret, ürünlerin katma değeri bakımından çok önemli bir kavramdır. Coğrafi işaret, eşyaların üzerinde kullanılan bir işaret olup, ürünün belli alandan geldiğini tanımlayan ve ürünün kalitesi, ünü veya diğer karakteristik özelliklerinin belirli bir coğrafi bölgeden kaynaklandığını işaret eden bir haktır. Coğrafi işaretli ürünler fikri mülkiyet hukuku kuralları kapsamında değerlendirilmeye alındığından ürünlerin olduğu bölgeden bağımsız değerlendirilemez. Coğrafi işaretli ürünlerin başlangıç zamanları Avrupa’da 13. yüzyıla kadar ulaşmaktadır. Coğrafi işaret ile tescil etmede en gelişmiş ülkelerin başında İtalya ve Fransa yer almaktadır (Tekelioğlu vd, 2008: 15).

Coğrafi işaret kavramının tescili Türk Patent Enstitüsü tarafından verilmektedir. Belli bir coğrafyaya ve yerel kültüre sahip ürünler ve haksız rekabetle karşı karşıya kalmamak ve taklidi olan ürünlerden kaçınmak için yasal düzenlemeler gerçekleştirerek ülkeler tarafından koruma

sağlanırken, Türkiye’de 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK (1995) ile korunma altına alınmıştır. Coğrafi işaret ile AB’de yalnızca tarımsal ürünler korunabilmesi sınırlıyken Türkiye’ de üreticinin kendi el becerisiyle ortaya koyduğu malzemeleri de bünyesinde bulundurmaktadır. Yani coğrafi işaretle korunabilecek ürünlerin içerisinde doğal ürünler, tarım, maden, el sanatları ve sanayi ürünleri de değerlendirilmektedir (Toklu vd., 2016).

Ürünün kökeninin nitelendirilen alanda olduğunu açıklayan herkes tarafından duyulan bir ürün olması, malzemeler içerisinde belirtilen bir işaret ve tipik niteliklerin gösterilen coğrafi alanla bağlantılı olduğunu ele alan bir haktır (Esen, 2016). Örneğin kaymak için “Afyon” ibaresi, leblebi için “Çorum” ibaresi belirli bir kalitenin ibaresi olarak görülmektedir. Hereke halısı, Türk lokumu, Malatya kayısı, Finike portakalı, Adana kebabı, Antep fıstığı ve diğerleri de örnek verilebilir. Niteliklerin tümüyle ülkemize ait olan, uzun yıllarca çaba harcanan emeğin, tecrübeden ve yöresel bilgi birikiminden meydana gelmiş ve ülkenin ilerlemesinde katkıda bulunan harika özellikteki ürünleri kapsamaktadır. Türkiye’de 1996 senesinde ilk coğrafi işaret ibaresi alan ürün el işçiliği olan Sümer Halı Bölgesinin dokuduğu halılar örnek verilmektedir (Oraman, 2015).

1996 senesinde deli dana krizi yaşanması nedeniyle çoğu insanın tüketim alışkanlıkları yöresel ürünlerden yana olmuştur bu nedenle beslenme şekillerinde değişiklikler olmuş et daha az tüketilmeye başlanmıştır. Tüketicinin ürünlerin nerede ve nasıl üretildiğine dikkat etmeleri nedeniyle yöresel ürünlerin önemine git gide artırmıştır. Coğrafi işaret tescili ile yöresel ürünlerin elde ettiği değer koruma bünyesi içerisinde (Meral vd., 2012).

Dünya’daki Coğrafi İşaretlerin Tarihsel Gelişimi

Coğrafi işaret kavramı 12. Yüzyılın başlarında İngiltere ve Orta Avrupa’da dokumacılık işiyle uğraşanlar tarafından kullanılmıştır. Bununla birlikte koloniler arasında baharat ticaretinin sağlanması ürünlerin coğrafi kökeni arasında köprü oluşturmaktadır. Coğrafi bölgesi belirli kökeni olan ürünlerin ticareti gelişmiştir (Rangnekar, 2004). Başka bir deyişe göre; sanayi devrimi olmadan önce göç eden topluluklar üretim ve tüketimlerini aynı biçimde sürmekte ve işaretleri kullanmaya devam etmektedirler. Ayırt edici işaretler kullanılmasıyla coğrafi işaretler ortaya çıkmıştır (İlgaz, 2004: 15).

19. yüzyıl sonlarında iletişim ağlarında meydana gelen olumlu değişimler sonucunda ticaret olduğundan daha fazla gelişmiş ülkeler arasındaki iletişim artmış sonucunda da küresel bir ekonomi oluşmuştur. Uluslararası ticarete konu olan ülkeler artış sağlamış ticarete konu olan ürünlerin sayısı oldukça yükselmektedir. Gün geçtikçe gelişen dünya pazarındaki paylarını çoğaltmak için ülkeler kendilerini geçmiş zamanla karşılaştıramayacak biçimde yoğun bir rekabetin içinde bulmuşlardır. Uluslararası ticareten olduğundan fazla kar sağlama düşüncesi haksız rekabet sorunlarını beraberinde getirmiştir Dünya pazarlarında orijinal olmayan ürünler bulunmakta ve bunlara karşı yapılan mücadeleler günümüzde önem taşımaktadır. Dünyadaki taklit ürün ticaretinin toplam dünya ticari büyüklüğünün %6- %8’i kadar olduğu öngörülmektedir. Bazı ürünler coğrafi işaret kullanarak ürünleri tanımlarlar bunun sonucunda tüketiciler ürünlerin kökenleri bakımından yanlış bilgilere mazur kalmaktadırlar. Bu tip problemler ticari sahteciliği beraberinde getirmektedir. Bu nedenle fikri mülkiyet korunmasıyla alakalı benzer bir uluslararası yaklaşım oldukça önemlidir. WIPO ve Interpol gibi uluslararası örgütler sahte ürünlere ve ürün taklitçiliğine karşı mücadele etmektedir. Coğrafi işaretler bir hak türüdür; diğer fikri ve sınaî haklar gibi ticareti haksız rekabete karşı koruyarak, tüketiciyi yanlış bilgilendirmeye karşı koruyarak ülkesel olarak korunma sağlamaktadır (Gökovalı, 2007: 145).

Dünya genelinde coğrafi işaretleri kapsayan istatistiksel bilgi birikimine ulaşmak oldukça zordur. Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde coğrafi işaret kavramı yaygın kullanılmaktadır. 2009

senesinde yapılan bir araştırmaya göre dünya çapında 10.000'den fazla coğrafi işaret olduğu ve bu ürünlerin ticari değerinin ise 50 milyar dolardan daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Coğrafi işaretlerin %90'ının 30 OECD ülkesinde tescil edildiği, geriye kalan kısmının ise 160 farklı ülke arasında dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Dünyanın en fazla sanayileşmenin bulunduğu 30 OECD ülkesi coğrafi işaretlerin %90'ına sahiptir. (Giovannucci 2009). AB ülkeleri haricinde coğrafi işaretleri uygulayan ülkeler kapsamında; Bosna Hersek, Haiti, Cezayir, Hindistan, İran, İsrail, Kostarika, Karadağ, Küba, Kore, Meksika, Moldova Cumhuriyeti, Nikaragua, Peru Pakistan, Sırbistan, Slovakya, Tunus gibi ülkeleri kapsamaktadır. Coğrafi işaret kullanış biçimi her ülkede farklı yasal düzenlemeler ve farklı uygulamalarla oluşmaktadır. Ülkelerin çoğunda coğrafi işaret uygulamalarıyla ilgilenen, ülkelerin patent ya da fikri mülkiyet haklarına ilişkin çalışan kuruluşlar bulunmaktadır (Dokuzlu, 2016: 39).

Coğrafi İşaret Türleri

Coğrafi işaretlerin korunmasını ele alan yasal düzenleme 27.06.1995 tarihli ve 22326 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 555 sayılı KHK ile başlamıştır. Bu kanun hükmünde kararname, yerini 1.10.2017 tarihli ve 29944 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'na bırakmıştır. Türkiye'de coğrafi işaretli ürünlerin türleri iki kısımda mahreç ve menşe işaret olarak sınıflandırılmaktadır. Bu iki tür haricinde değerlendirilmeye alınan isimler için 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nda "geleneksel ürün adı" kavramı söylenebilir (SMK, 2017).

Şekil 1: Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Amblemi (TPK, 2022)

Menşe Kavramı

Bir ürünün "menşe" adını alabilmesi için aşağıda sıralanan koşulları gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu koşullar şu şekilde sıralanabilir (Esen, 2016);

- Coğrafi kısımları daha önceden ortaya konmuş yöre, bölge ya da istisnai koşullarda ülkeden sağlanan mamulleri kapsamaması;
- Doğal ürünleri ve beşerî faktörleri sağlayan aynı zamanda ana maddesi o bölgedeki mamulleri kapsamaması;
- Ürünün son haline gelene kadar geçen süreç ve kalan diğer işlemlerin tümü coğrafi sınırların içerisinde olan ürünlerin tanımlanması için menşe adı kullanılmaktadır.

Ürün, içinde barındırdığı özellikleri sadece ilişki sağladığı bölgede mahsul edildiği zaman gerçekleştirecektir. Bu nedenle menşe isimli ürünler sadece ilgili oldukları alanda üretilebilirler. Menşe adına Ege Pamuğu, Eskişehir Lületaşı ve Çelikhan Tütünü örnek gösterilebilir.

Coğrafi işaret ürün tescili almış tüm ürünlerin özellikle dış piyasalara verimli bir biçimde pazarlanabilmesi güçleşmektedir. Bu nedenle ayrı ürün sınıflarına ayrı pazarlama stratejileri

kullanılmalıdır. Bazı ürünlerin üretildiği hâli ile ihraç edilmesi çok zordur. Bu nedenle menşe adı coğrafi işaret korumasına sahip ürünlerde ürün farklılaştırması çoğunlukla kullanılmaktadır (Burton, 2014:20).

Mahreç İşareti

Ürün “mahreç işareti” ismini kullanabilmesi için aşağıda sıralanan koşulları gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu koşullar şu şekilde sıralanabilir (Tuncay, 2009);

- Ürünün kökeni daha önceden sınırlandırılmış alanı kapsamaması;
- Ürünün özellikleri bakımından, namı nedeniyle bu alandaki ürünleri içermesi;
- Ham maddenin son haline gelene denk özelliklerinden en az birini daha önce sınırları çizilmiş bölgelerde gerçekleşmesiyle mahreç türü olarak sınıflandırılmaktadır.

Mahreç adının, ürünün niteliklerinden bir tanesi en az o bölgeyle bağlantı sağlanırsa illaki bölge içinde olması şart değildir bölge haricinde de üretilebilirler. Fakat bu üretim gerçekleştirilirken belirlenmiş coğrafi alana ait üretim teknikleri ve hammadde aynı biçimde kullanılmalı sonucunda üretilen ürünlerin kalitesi de aynı olmalıdır. Ürünün bölge ile bağı yalnızca ünü de olabilir. Menşe adlarının yanı sıra mahreç işaretlerinin coğrafi alanla bağlantı sağlaması kolay olmasından dolayı mahreç işaretleri daha kapsamlı alanlar için uygulanmaktadır. Mahreç işareti taşıyan bazı ürünlere örnek olarak; Sivas El Halısı, Çorum Leblebisi, Antakya Künefesi, Gaziantep Baklavası gibi tescillenen ürünler verilebilir (Çalışkan vd., 2012).

Geleneksel Ürün Adı

Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında coğrafi işaret türlerine dâhil edilmeyen fakat otuz sene boyunca alakalı olduğu sektörde mevcut ürünü anlatmak için kullanıldığını kanıtlayan adlar, aşağıda sıralanan koşullardan minimum bir tanesini gerçekleştirdiği zaman geleneksel ürün adı olarak tanımlanmaktadır. Koşullar ise;

- Üretilecek olan mamulün hammaddesi geleneksel malzemeden yapılmış olması koşulu,
- Geleneksel üretim veya işleme sistemi ya da geleneksel bileşimden kaynaklanması sonucunda geleneksel ürün adı olarak değerlendirilirler.

Geleneksel ürün adlarında sınırları belli bir coğrafi bölge oluşturulamaz. Örnek olarak gösterilen geleneksel ürün adları ise şunlardır: baklava, lokum, hoşmerim, pastırma vb. 2020 yılına kadar 990 ürünü ulusal düzeyde tescillemiştir. 757 başvurunun ise hâlen Kurum tarafından işlemlerine devam edilmektedir. 2021 yılında 352 ürün tescil edilmiş olup 577 üründe hâlen başvuru aşamasındadır (Coğrafi işaret, 2022).

Coğrafi İşaret Sisteminin Önemi ve Amacı

Ürünlerin bölge isimleriyle koruma altına alınması o bölgeler için oldukça önemlidir. Küreselleşen dünyada uluslararası rekabet gücünün fazlaşmasıyla işaret sistemiyle ürünlerin korumaya alınması üreticilere oldukça yarar sağlamaktadır. Sınai haklardan farkı coğrafi işaretlerin sadece bir üreticiyi koruması değil belirli koşullar çerçevesinde o bölgede üretim yapan bütün üreticileri korumasıdır. Coğrafi işaret kavramı yöresel ya da bölgesel bir bakıma anonimlik içerdiğinden dolayı oluşturduğu hak belirli bir kişiye bağlanamaz. Ürünlerin coğrafi işaret kapsamında tescillenmesi; tüketicilere ulaştırılması, bölgesel ürünlerin tanıtılması ve pazarlanması büyük önem taşımaktadır (Saygan, 2021: 26).

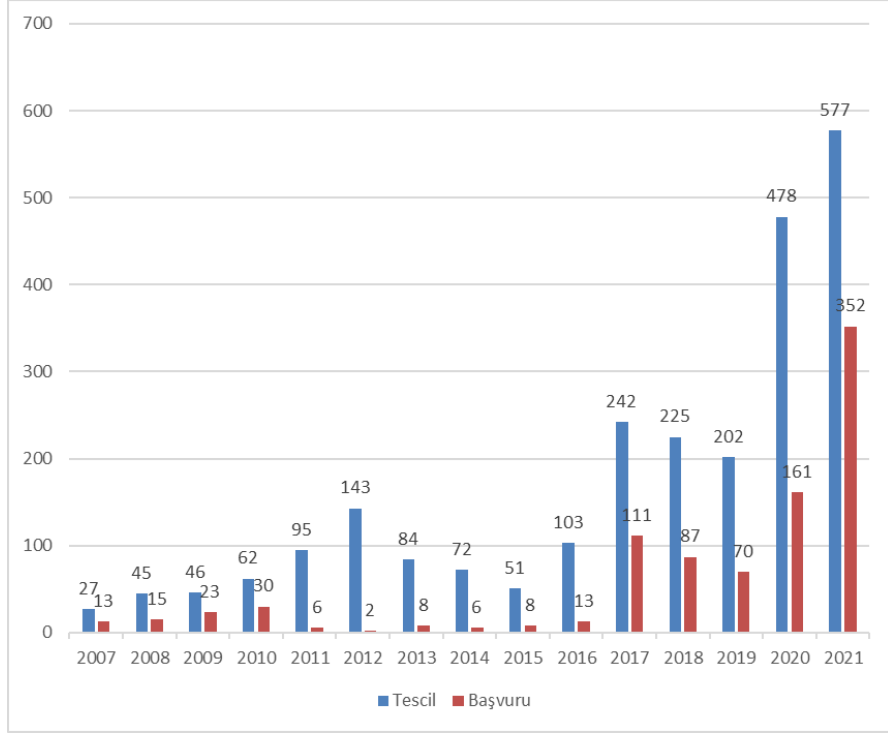
Ülkemiz için coğrafi işaret kavramı çok eski zamanlara dayanmamasına rağmen tescili sağlanan birçok ürün bulunmaktadır. Coğrafi kökeniyle Çorum leblebisi, Antep baklavası, Malatya

kayısı gibi ürünler sadece ürün ismini değil buldukları bölgelerin niteliklerini sunmaktadırlar. Toplumlar coğrafi işaretler sayesinde buldukları toprakların kültürlerini gelecek kuşaklara aktarmaktadırlar. İnsanların ihtiyaçları artan nüfus ve değişen toplum yapısıyla ve zevkleriyle birlikte yeniden oluşmaktadır. Özellikle gıda, tarım gibi temel ihtiyaçlarında teknolojiye çok fazla yararlanıldığından geleneksel ürünlere gösterilen ilgi artış göstermektedir (Meral, 2012: 89). Dünyada her geçen zamanda kişiler kültürel birikimler sınırlanmış olduğundan tercih ettikleri birbirine benzemektedir. Sonucunda bireyler standart ürünleri tercih etseler de ürünlerin bazıları tüketiciler için kültürel eksiklik oluşturmaktadır. Coğrafi işaretli ürünleri üreticiler daha fazla üretmeye çalıştıklarından dolayı tüketiciler yöresel üretilen ürünleri daha çok tercih etmektedirler. Birçok ülkede ürünleri haksız rekabetten ve taklit ürünlerden korumak adına yasal düzenlemeler sağlanmaktadır. Geleneksel kavramı coğrafi işaret ve köken adı koruması uluslararası sözleşmelerde belirtilmektedir (Tepe, 2008: 3).

Coğrafi işaretin amacı; özelliklerini bir bölgeden mesela fıstık için Antep kaymak için Afyon gibi bilgi ve becerilerini coğrafi kaynak gösteren ürün adları koruma altına alınmalıdır. Coğrafi işaretler ürünlerin asıl sahiplerini korumaya çalışan kolektif bir hak bütünüdür. Tescil kaynak gösteren ürün isimlerini koruması sonucunda ürünlerin kullanılan bölge isimleriyle satılması o bölgeye duydukları güven nedeniyle başka alanlarda tercih edebilmeleridir. Bu nedenle aitlik ve kalite göstergesi olan yer isimleri o bölgenin halkı için oldukça değerlidir. Coğrafi işaretlerin amaçları arasında ilk önce tarımsal üretimde farklılıkları teşvik ederek kültürüyle beraber o bölgenin ürünlerini koruma altına almaktır. Bir diğer amaçları ise toplumda göçü önleyebilmek, kendine has ürünler bulmak, kırsal gelişmeler sonucunda çiftçilerin refah seviyelerini yükseltmek ve ürün taklitçiliğinin önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Öngörülen amaçların sonucunda bölgesel ürünlerde pazarlama olanaklarını geliştirerek ekonomiye katkı sağlanmaktadır (TPE, 2022).

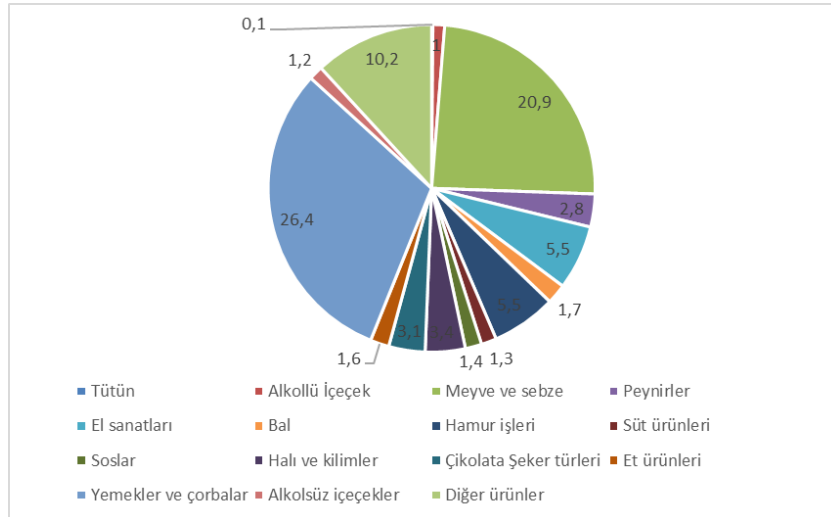
Türkiye’de Coğrafi İşaret Alan Ürün Grupları

Ülkemizde 2500 coğrafi işaret tescili alması gereken ürün bulunmaktadır. Bu ürünlerden toplam 1149 tane ürün tescillenmiştir. 720 tane ürününde başvurusu yapılmış tescillenmeyi beklemektedir. Daha önceki dönemlere bakıldığında coğrafi işaret almış ürünler son 15 yılda 20 kat artış göstermektedir. Coğrafi işaretli ürünlerin tescil ve başvuru sayıları yıllara göre incelendiğinde; 2007 yılında 13 ürün tescillenmiş ve 27 ürün için başvuru yapılmış ve tescil olmayı beklemekteyken, 2021 yılında tescillenmiş 352 ürün, 577 ürününde başvurusu yapılmıştır. 2007-2016 yılları arasında coğrafi işaret başvuru sayıları fazla olmasına rağmen tescillenen ürün sayıları oldukça az olduğu görülmektedir. 2017-2021 yılları arasında tescillenen ürünler artış göstermekte 2021 yılında en fazla tescil almış ürün bulunmaktadır. Aşağıdaki şekilde yıllara göre tescillenmiş ve başvurusu yapılmış ürünler ele alınmaktadır (TPK, 2022).

Şekil 2: Türkiye’de Coğrafi İşaret Başvurusu Gerçekleşen ve Tescillenen Ürünlerin Sayısı (TPK, 2022)

Ülkemizde en çok tür olarak yemek ve çorbalarda coğrafi işaret almış ürünler bulunmaktadır. İkinci sırayı el sanatları almaktadır. Birçok ürün grubunda coğrafi işaretli ürünler bulunmaktadır. Ülkemizin 7 bölgesinde de coğrafi işaret bilinci oluştuğu görülmektedir. En fazla coğrafi işaretli ürüne sahip bölge 147 ürünle Karadeniz Bölgesidir. İkinci sırada 109 ürünle Ege Bölgesi gelmektedir. Diğer bölgeler şu şekilde sıralanmaktadır; 97 ürünle Güney Doğu Anadolu, 85 ürünle İç Anadolu, 78 ürünle Akdeniz, 65 ürünle Doğu Anadolu ve 62 ürünle Marmara Bölgesidir (Ölmez, 2021: 101).

Şekil 3: Türkiye’de Tescillenen Ürün Grupları (TPK, 2022)

Tablo 1. Avrupa Birliği'nde Tescil Alan Ürünlerimiz (Avrupa Komisyonu, 2022)

ÜRÜN ADI	TÜRÜ	TARİHİ
Antep Baklavası/ Gaziantep Baklavası	Mahreç adı	21.12.2013
Aydın Kestanesi	Menşe adı	24.09.2020
Aydın İnciri	Menşe adı	17.02.2016
Malatya Kayısısı	Menşe adı	07.07.2017
Milis Zeytini	Menşe adı	23.12.2020
Taşköprü Sarımsağı	Menşe adı	16.04.2021
Bayramiç Beyazı	Menşe adı	16.04.2021

Avrupa Birliği'nde tescil alan ürünlerimiz Tablo 1'de sıralanmaktadır. Başvurusu yapılmış tescil almayı bekleyen ürünlerimizde bulunmaktadır. Bu ürünler şu şekilde sıralanmaktadır: Afyon Pastırması, Afyon Sucuğu, Antakya Künefesi, Antep Lahmacunu, Antep Fıstığı, Çağlayancerit Cevizi, Edremit Körfezi Yeşil Çizik Zeytini, Gemlik Zeytini, Giresun Tombul Fındığı, İnegöl Köfte, Kayseri Mantısı, Kayseri Pastırması, Kayseri Sucuğu, Maraş Çöreği, Maraş Tarhanası, Araban Sarımsağı, Gaziantep Melengiç/ Melengiç Kahvesi ve Milas Yağlı Zeytin ürünleri tescil beklemektedir (Avrupa Komisyonu, 2022).

Çorum'da Coğrafi İşaret Tescili Almış Ürünler

Çorum'un tescil almış ürünlerini sıralamadan önce Çorum Karadeniz bölgesinin orta Karadeniz bölümünde yer almaktadır. Kültür ve Sanat gelenęini devam ettirmiş, çeşitli költürlere ev sahipliği yapmış, değişik költür ürünlerini ve tarihi mirası bünyesinde barındıran bir İldir. Günümüzden 7 bin yıl öncesine ait költürel verilere rastlanan ve Anadolu'da ilk organize devleti kuran Hititlerin Başkenti Hattuşaş Çorum sınırları içerisinde. Hattuşaş, Anadolu'nun kalbinde UNESCO tarafından Dünya Költür Mirası listesine alınmış ölkemizdeki 16 değerden biridir. Çorum leblebisiyle tanınmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığının 'Geleceğe Nefes' projesi kapsamında bir saatte en fazla fiden dikme rekoru kırarak 2019 yılında Guinness rekorlar kitabına girmiştir.

şekil 4: Çorum Bölgesi

Çorum'da coğrafi işaret tescili almış 7 ürün bulunmaktadır. Çorum'a özđu olup coğrafi işaret tescili almış ürünler şunlardır; İşkilip Dolması, İşkilip Turşusu, Çorum Leblebisi, Oğuzlar Cevizi, Kargı Tulum Peyniri, İşkilip Ramazan Keşkeği, Çorum Kuru Mantısıdır. Coğrafi işaret tescili almış kurumlar genel olarak Ticaret ve Sanayi Odaları ve belediyelerdir. (Anonim 1, 2020). Çalışmamız için oldukça önemli olan bu ürünler şu şekilde ele alınmaktadır:

a. İskilip Dolması

İskilip dolması, İskilip'te doğal ortamda yetiştirilmiş büyükbaş hayvan eti ile Osmancık'ta üretilen Akpirinç ile hazırlanmaktadır ve yöre halkı tarafından saray yemeği olarak adlandırılmaktadır. Geleneksel ve özel günler için hazırlanan İskilip dolmasının sunum şekli de yıllardır süre gelen bir biçimde yapılmaktadır. Pirinçler çağ denilen çuvallara konularak saç ayağını üzerine yerleştirilmektedir. Ustalar tarafından bakır kazanlarda kapağına hamur sıvanarak, demlenme yoluyla pişirilmektedir. Pişirme süresi oldukça zahmetli ve uzundur. Lenger adı verilen bakır tepsilerde sunumu yapılmaktadır. Bakır tepsilere ilk olarak dolma adı verilen iç pilav konulmakta ve onun üzerine etler yerleştirilmektedir. Yemeğe asıl lezzet veren ise et suyunun yemeğin üzerinde gezdirilmesi safhasıdır. (TPK, 2009).

İskilip dolması tescillenmesi için 2005 yılında Türk Patent Enstitüsü'ne başvurulmuştur. 2009 yılında Resmî Gazetede coğrafi işaretli ürün olduğu tescil edilmiştir. İskilip dolması tescil belgesi şu şekildedir (TPK, 2009).

Şekil 6.1. İskilip Dolması Coğrafi İşaret Tescil Belgesi (TPK: 2009)

b. İskilip Turşusu

İskilip turşusu 2005 yılında tescillenmesi için İskilip Belediyesi tarafından başvuruda bulunulmuştur. 2009 yılında coğrafi işaret tescil belgesi almıştır. İskilip turşusu tescil belgesi şu şekildedir (TPK, 2009).

Şekil 6.2. İskilip Turşusu Coğrafi İşaret Tescil Belgesi (TPK: 2009)

İskilip Turşusunu, başka yörelerimizde üretilen turşu türlerinden ayıran ana unsur, yapımı esnasında o bölgeye ait iki özel ürünün yapım aşamasında kullanılmasıdır. İskilip turşusuna lezzet veren şey ise İskilip'in güneyinde bulunan tuz yataklarından çıkarılan kaya tuzu ve bölge halkı tarafından İskilip bağlarında yetiştirilen kara üzümün, atalardan kalmış olan özel metotlar uygulanarak üretilen İskilip turşu sirkesidir. Sonbahar mevsiminin başlarında itinayla toplanan sebzeler, İskilip'e ait kaya tuzu ile hazırlanmış olan suda salamura edilir ve kış başlangıcında tekrar temiz su ile ıslatılırlar. Kaya tuzunu çekmiş halde olan sebzeler özel olarak turşu için tasarlanmış küpler içinde İskilip sirkesi içinde biraz daha beklerler. Bu toprak küpler İskilip turşusunun ilk günlük tazeliğini korumasına yardımcı olmakta ve tüm sene boyunca sofraları zenginleştirmektedir (TPK, 2009).

c. Çorum Leblebisi

Leblebi ustaları tarafından işlenip elde edilen Çorum Leblebisi, Çorum'da üretilen kalın kabuklu damla şekline benzer nohutlardan yapılmaktadır. Yüzyıllardır Anadolu'da akla gelen ilk atıştırmalık leblebi olmuştur. Çorum Leblebisine lezzet veren ve değerli kılan şey Çorum

ilinin sahip olduğu ılıman iklim ve leblebi ustalarının emeği olmuştur. Yemesi çok kısa süren leblebinin üretilmesi, yenmesi kadar kısa sürede değil aksine uzun zaman alan bir sürede meydana gelmektedir. Damla nohutlar elekte elendikten sonra meşe odunuyla yanan ocakta yavaşça kavrulmaktadır. Nohutlar kireç ve toprak sergilerde bekletilmektedirler. Üretim safhasında yapılan işlemler 3 kez tekrarlanmaktadır. Leblebinin kalitesini ve lezzetini arttıran ana unsur, uzun süre bekletilmesidir. Leblebinin üzerine leblebi sıcakken daha soğumadan eklenen baharatlar, tat ve lezzet konusunda Çorum leblebisini atıştırmalıklarda bir numaraya taşımıştır ve günümüzde her damağa hitap edebilecek türde leblebi çeşitleri üretilmektedir (TPK, 2002).

Çorum leblebisi 2001 yılında tescillenmesi için Çorum Ticaret Borsası tarafından başvuruda bulunulmuştur. Türk patent endüstrisi tarafından mahreç işareti türüyle 2002 yılında coğrafi işareti tescil belgesi almıştır. Çorum leblebisi tescil belgesi şu şekildedir (TPK, 2002):

The image shows a certificate of geographical indication registration for Çorum Leblebisi. At the top, there is the Turkish flag and the text 'T. C. TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ'. Below this, the title 'COĞRAFI İŞARET TESCİL BELGESİ' is written in large, bold letters. The certificate contains a table of registration details:

Tescil No	: 42
Bayvuru Tarihi	: 15.08.2001
Bayvuru No	: C 2001/011
Yayın Tarihi	: 14.04.2002
Türü	: Mahreç İşareti
Bayvuru sahibinin kimliği	: Çorum Ticaret Borsası
Bayvuru Sahibinin Adresi	: Yeniyol Mah. Sel Sok. No:34/15 ÇORUM
Coğrafi işareti	: ÇORUM LEBLEBİSİ
Coğrafi Sınırları	: Çorum ili sınırları
Kullanılacağı ürün	: Leblebi

Below the table, there is a paragraph of text: 'Teknik özellikleri ve denetim biçimi ekte verilen coğrafi işareti 14.04.2002 tarih ve 24726 sayılı Resmî Gazete'de ilan edilmiş ve herhangi bir itiraz alınmamış olması nedeni ile 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 12 nci maddesi gereğince 14.04.2002 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.'

At the bottom right, there is a signature and a circular stamp. The signature is 'Selim Mustafa ŞENGÜN' and the stamp is 'ENSTİTÜ BAŞKANI'.

Şekil 6.3. Çorum Leblebisi Coğrafi İşareti Tescil Belgesi (TPK, 2002)

d. Oğuzlar Cevizi

Oğuzlar Cevizi, 2018 yılında tescillenmesi için Oğuzlar Ceviz Üreticileri Tarımsal Birliği tarafından başvuruda bulunulmuştur. 2020 yılında coğrafi işareti tescil belgesi almıştır (TPK, 2020).

Tablo 1. *Oğuzlar Cevizi özellikleri*

Tescil No:	493
Başvuru Sahibi:	Oğuzlar Ceviz Üreticileri Tarımsal Birliği
Başvuru Tarihi:	21/06/2018
Başvuru No:	C 2018/128
Ürünün Adı:	Ceviz
Coğrafi İşaretin Adı:	Oğuzlar Cevizi
Coğrafi Sınırları:	Çorum ili Oğuzlar ilçesi
Yayın Tarihi:	13/03/2020
Coğrafi İşaretin Türü:	Menşe adı

Oğuzlar 77 çeşidinden üretilen ve Oğuzlar ilçesinin simgesi olan Oğuzlar Cevizi, çok şiddetli soğuklara maruz kalmadığı sürece düzenli olarak meyvesini verir. Oğuzlar Cevizi kendine özel dallanma biçimiyle diğer cevizlerden çok kolay olarak ayırt edilebilir. Oğuzlar Cevizi %67 yağ oranına sahip olması nedeniyle tat ve lezzet açısından diğer yörelerimizde yetişen cevizlerden ayrılmaktadır. Oğuzlar Cevizi lezzetli olması bir yana sağlık açısından da insan vücuduna yararı dokunmaktadır. Ağaç gövdesi gri renkli olup, sık dallı olarak gelişir. Oğuzlar Cevizinde meyvenin dış rengi koyu yeşildir ve meyvenin ucu hafifçe sivri görünümündedir. İç rengi açık sarıdır ve uzun süre bu rengini muhafaza edebilir. Oğuzlar Cevizinin meyveleri eylül sonlarında hasat edilir ve kurutulur. Oğuzlar Cevizinin lezzetli meyvesi, kabuktan bütün olarak kolay ayrıldığından, cevizi kabuktan ayırmak için özel bir alete gerek duyulmaz (TPK, 2020).

e. Kargı Tulum Peyniri

Kargı Tulum Peyniri Çorum iline bağlı Kargı ilçesinde yetiştirilen büyükbaş hayvanların sütlerinden üretilen ve en az 4 ay olgunlaştırıldıktan sonra tüketime sunulan tam yağlı bir tulum peyniridir. Kargı çok fazla yağış aldığı için çeşitli bir bitki örtüsü mevcuttur. Kargı yaylalarında yetmişten fazla endemik bitki bulunmaktadır. Kargı'ya ait sekiz tane endemik bitki bulunmaktadır. Kargı Tulum peyniri yapımında Kargı yaylaları ve dağlarındaki bölgeye ait otlar ve kekikle beslenen hayvanların sütüyle yapılmaktadır. Bu durum Kargı Tulum Peynirine kendine has tat ve aromasını kazandırarak diğer peynirlerden ayrılmaktadır.

Kargı Tulum Peyniri yapımında kullanılan çiğ sütün aroması, kullanılan geleneksel üretim yöntemi ve özel tulumlarda tüketiciye sunulması ürüne farklı bir özellik katmaktadır. Kargı Tulum Peyniri yapılırken yağlı süt kullanıldığından peynirin yağ oranı yüksek ve sarımtırak renkte görülmektedir. Kargı Tulum Peynirinde özel tulumlar kullanılmaktadır. Yazın 3 ay beyaz koyun derisi tuzlanarak güneş altında kurumaya bırakılmaktadır. Kuruyan derilerin yünleri kesilmektedir. Deriler ıslatılarak ön yıkama yapılmaktadır. Un ve peynir suyuyla deri yüzeyleri karıştırılıp hamurlaşmaktadır. Deri bu biçimde bir gün bekletildikten sonra yıkanmaktadır. Deriler, peynir dolumu için boyutlara özel olarak parçalanmakta tekrar kurumaya bırakılmaktadır. Deriler tulum olarak kullanılmaya hazır hale getirilmiştir (TPK, 2022).

Tablo 2. *Kargı Tulum Peyniri özellikleri*

Tescil No:	933
Başvuru Sahibi:	Kargı Belediyesi
Başvuru Tarihi:	08/08/2018
Başvuru No:	C 2018/167
Ürünün Adı:	Peynir
Coğrafi İşaretin Adı:	Kargı Tulum Peyniri

Coğrafi Sınırları:	Çorum ili Kargı ilçesi
Yayın Tarihi:	13/03/2020
Coğrafi İşaretin Türü:	Menşe adı

f. Çorum Kuru Mantısı

Çorum Kuru Mantısı için öncelikle un, tuz, su ve yumurta karıştırılarak hamur elde edilmektedir. İçine kıymadan harç yapılmaktadır. Hamur, daire biçimde kesilip harç konulduktan sonra “6-8 kulaklı” olacak şekilde katlanarak kapatılmaktadır. Çoğunlukla yapılan mantılar bakır tepsilerde kızartılıp üzerine salçalı sos eklenerek pişirilmektedir. Yaklaşık 200 yıl öncesine dayanan Çorum Kuru Mantısı mutfak kültüründe oldukça önemlidir. Özellikle ramazan ayında iftar sofralarında tüketilmektedir.

Hamur, daire şeklinde kesilip harç konulduktan sonra “6-8 kulaklı” olacak şekilde katlanarak kapatılır. Genellikle bakır tepsilerde kızartılır. Üzerine salçalı sos ilave edilerek pişirilir. Çorum Kuru Mantısının geçmişi, yaklaşık 200 yıl öncesine dayanır. Çorum ilinin mutfak kültüründe önemli bir yere sahiptir. Coğrafi sınıra özgü üretim metodu vardır. Özellikle ramazan ayında iftar sofralarında yer almaktadır Coğrafi sınır ile ün bağı bulunmaktadır. Bu nedenle bütün üretim aşamaları, coğrafi sınırdaki yer almalıdır (TPK, 2022).

Tablo 3. Çorum Kuru Mantısı özellikleri

Tescil No:	980
Başvuru Sahibi:	Çorum Esnaf ve Sanatkarlar Odalar Birliği
Başvuru Tarihi:	27/12/2019
Başvuru No:	C 2019/228
Ürünün Adı:	Mantı
Coğrafi İşaretin Adı:	Çorum Kuru Mantısı
Coğrafi Sınırları:	Çorum ili
Yayın Tarihi:	13/03/2020
Coğrafi İşaretin Türü:	Mahreç işareti

g. İskilip Ramazan Keşkeği

İskilip Ramazan Keşkeği, buğday yarması ve kemikli etin, domates, soğan, tereyağı ve farklı baharatlarla toprak çömlek içerisinde taş fırında uzun süre pişirilmesiyle hazırlanan yöresel bir yemektir. İskilip Ramazan Keşkeği, ramazan aylarında ailelerin aynı sofrada beraber yemek yediği özel gün yemeklerindedir. Tüm ramazan ayı boyunca geleneksel olarak yenen bu yöresel yemek için, il dışından misafirler gelmektedir. İskilip Ramazan Keşkeği, ramazan ayı haricinde de yapılmaktadır. İskilip Ramazan Keşkeğinin geçmişi çok öncelere dayanmaktadır. Coğrafi sınırdaki ramazan keşkeği, mahallelerde bulunan özel keşkek fırınlarında pişirilmektedir. İçine malzemeleri konan çömlekler, sabah erken saatlerinde fırınlara bırakılmaktadır. Fırıncılar çömleklere su ekledikten sonra çömlekleri, meşe odunuyla yanan fırına koyarak 8 saat pişmektedirler. Birçok çömlek olduğu için keşkeğin sahibi kendi anlayabileceği şekilde çömlekleri işaretlemektedir (TPK, 2022).

Tablo 4. İskilip Ramazan Keşkeği özellikleri

Tescil No:	902
Başvuru Sahibi:	İskilip Belediyesi
Başvuru Tarihi:	17/12/2020
Başvuru No:	C 2020/440
Ürünün Adı:	Yemek
Coğrafi İşaretin Adı:	İskilip Ramazan Keşkeği
Coğrafi Sınırları:	Çorum ili İskilip ilçesi
Yayın Tarihi:	13/03/2020
Coğrafi İşaretin Türü:	Mahreç işareti

TARTIŞMA / SONUÇ / ÖNERİ

Ülkemizde 1995 senesinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Tescil Edilmesi hakkındaki mevzuatlar Kanun Hükmünde Kararnamelerin 555 sayılı kanunu ile ortaya çıkmıştır. 2020 yılına kadar 990 ürünü ulusal düzeyde tescillenmiştir. 757 başvurunun ise hâlen Kurum tarafından işlemlerine devam edilmektedir. 2021 yılında 352 ürün tescil edilmiş olup 577 üründe hâlen başvuru aşamasındadır. Bu kadar başvuru yapılmasının sebebi artık günümüzde yöresel ürünlere olan bakışın değişmesi, ülke yarar sağladığının ve turizme katkı sağladığının bir göstergesidir. Şöyle ki; bir yörenin paylaşılmaya değer ürünleri yöredeki halka ve yörenin toplam değerine katkı sunmaktadır.

Coğrafi işaret için mahreç işareti ve menşe adı oldukça önemlidir. Geçmiş yıllarda coğrafi işaret alan ürünlerin çeşitleri azken günümüzde birçok alanda coğrafi işaret olan ürünler vardır. Avrupa Birliğinde 2014 yılında ülkemizdeki ürünlerden sadece Antep Baklavası tescil almışken bu sayı 2021 yılında yediye yükselmiştir. Dünya’da ve ülkemizde yaşanan gelişmeler ve artan ticaret yöresel ürünlere olan ilginin artmasına sebep olmuş ve iller kendilerine özgü ürünlerin tescilini almaya yoğunlaşmışlardır.

Sonuç olarak; Çorum ilinde 5 adet mahreç işaretli ve 2 adette menşe işaretli ürün bulunmaktadır. İskilip Dolması, İskilip Turşusu, Çorum Leblebi, İskilip Ramazan Keşkeği ve Çorum Kuru Mantısı mahreç işaretli ürünlere örnek gösterilirken Oğuzlar Cevizi ve Kargı Tulum Peyniri menşe adına örnek verilmektedir.

KAYNAKÇA

- Anonim 1, <https://www.ci.gov.tr/cografi-isaretler/liste?il=19> Erişim Tarihi: 16.05.2020.
- Asan, H. (2016). Türk Patent Enstitüsü: Röportaj. DOĞAKA Bülten. 9, 14-16.
- Avrupa Komisyonu (2022). Tarım ve Kırsal Kalkınma <https://www.tmdn.org/giview/>
- Burton, C. (2014). Trans-Atlantic protection of geographical indications. Master Thesis in Private Law (yayınlanmamış), Stockholm University Graduate School, Faculty of Law, Stockholm, 56 s.
- Coğrafi İşaret: <https://www.ci.gov.tr/> Erişim Tarihi 11.06.2022.
- Çalışkan, V., & Koç, H. (2012). Türkiye’de coğrafi işaretlerin dağılışı özelliklerinin ve coğrafi işaret potansiyelinin değerlendirilmesi. Doğu Coğrafya Dergisi, 17(28), 193-214.
- Dokuzlu, S. (2016). DAP Bölgesi Yöresel Ürünlerini Ticarileştirme Stratejilerinin Belirlenmesi Projesi Raporu, Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü
- Erol, Y. (2014). Türkiye’de coğrafi işaretleme sisteminin mevcut yapısı. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Esen, Ş. (2016). Bir farklılaşma stratejisi olarak coğrafi işaretler. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 7(14), 447-

- Geleneksel ürün adı, <https://www.saglamapatent.com.tr/cograf-i-isaret-ve-geleneksel-urun-adi> Erişim Tarihi: 18.05.2022.
- Giovannucci, D. T., Josling, W., Kerr, B., & O'Connor, B., & Yeung, M. T. (2009). Guide to Geographical Indications: Linking Products and Their Origins, MPRA Paper No. 27955, UTC.
- Gökovalı, U. (2007). Coğrafi İşaretler ve Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği, Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 21(2), 141-160.
- İlgaz, D. (2004). Türkiye’de Sosyal Politikalar Açısından Getirisi Yüksek Fikri Hak Alanı: Coğrafi İşaretler; Hukuk ve Adalet Dergisi. 4(1), 42-65.
- Meral, Y. & Şahin, A. (2012). Türkiye’de coğrafi işaretleme ve yöresel ürünler. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi. 5(2), 88-92.
- Oraman, Y. (2015). Türkiye’de coğrafi işaretli ürünler. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 76-85.
- Orhan, A. (2010). Yerel değerlerin turizm ürününe dönüştürülmesinde coğrafi işaretlerin kullanımı. Turizm Araştırmaları Dergisi, 21(2), 243-254.
- Ölmez, T. (2021). Coğrafi İşaretli ürünler. Ankara Ticaret Odası Başkanlığı.
- Rangnekar, (2004). Dwijen, Geographical Indications- A Review of Proposals at the TRIPS Council: Extending Article 23 to Products Other Than Wines and Spirits, UNCTAD ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Issue Paper No:4.
- Saygan, C. (2021). Coğrafi işaretli ürünlerin pazarlama ve markalaşma sorunları. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Sınai Mülkiyet Kanunu <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170424-5.htm> Erişim Tarihi: 27.06.2022.
- Tekelioğlu, Y. & Demirer, R. (2008). Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye. Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Toklu, İ. T., Ustaahmetoğlu, E., Küçük, H. Ö. (2016). Tüketicilerin coğrafi işaretli ürün algısı ve daha fazla fiyat ödeme isteği: yapısal eşitlik modellemesi yaklaşımı. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 23(1), 146-167.
- TPE. (2015). Coğrafi İşaretler. Ankara: Türk Patent Enstitüsü.
- Tuncay, M. (2009). Coğrafi işaretlerin korunması. Yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Geographical indications are quality signs that show the typical features of products specific to a region and the link between these features and geography. The concept of geographical indication is very important for producers and consumers. The product adds value to the region where it is registered and secures its origin. Thus, products that have local qualities and have gained a reputation in this way are taken under protection. Geographically indicated products have become more audible over time, and as a result, their awareness and awareness have increased. There are conditions such as the geopolitical structure of our country, the appearance of different climates in the landforms, the variability of fertile lands from region to region, the diversity and strength of cultural heritage and history. For this reason, it is very rich in terms of using only the crops specific to that region and the diversity of the methods used in production. This situation has been effective in the development of many geographically indicated products in Turkey. Although geographical indications took their current form in 1995, it is an application that dates back to earlier years and is evaluated as a result of certain criteria. It is very important for geographically indicated products to be transferred to future generations with as little change as possible and to maintain their existence in global markets, both in terms of preserving an existing heritage and marketing. The aim of the studied study; first of all, to give information about geographical indications and their historical development, to convey how these products have a competitive advantage in global markets. Afterwards, the registered products in the province of Çorum, located in the Central Black Sea Region, which hosts the areas where the registration of the products is intense, are examined.

Materials and Methods

This study was prepared as a review article by scanning the literature on geographical indication. Geographically indicated products in Çorum province are examined.